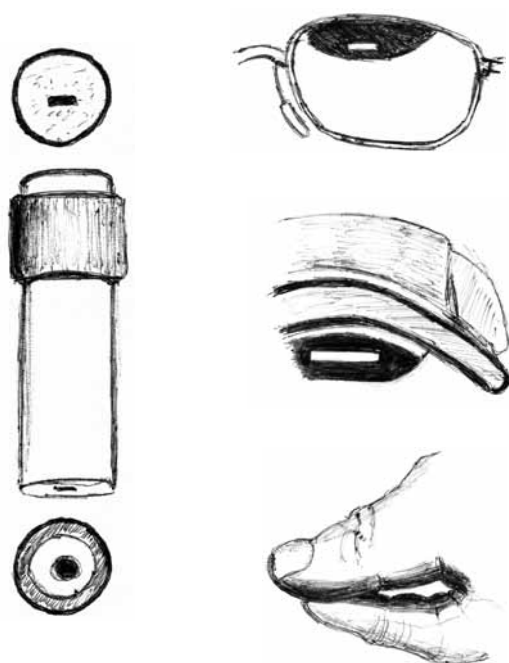

Stenopæisk spalte

Af Mogens Norn

I stærkt solskin blændes man. Måske skygger man øjet med hånden fra den temporale side. Eller som en hatteskygge ovenfra. Det sidste velkendt fra billeder af polarforskeren Knud Rasmussen. I Grønland blænder solen, is og sne samtidigt, oppefra og nedefra.

Stenopæisk spalte konstrueret af patronhylster til venstre. Øverst til højre på brilleglas, dernæst under hatteskygge og nederst med hånden.

Moderen opfordrer barnet til at lave "kikkert" med begge hænder. Eller måske kun med den ene hånd for det ene øje, mens det andet øje lukkes. Man kan øge visus ved at indsnævre åbningen til et stenopæisk hul (græsk Stenos, som betyder snæver) og således se gennem hullet mellem digitus 1 og 2, nærmest øjet, og dig. 5 og håndfladen som loft længst væk, altså gennem et "rør". Et lignende rør bruger jeg ofte, konstrueret af et patronhylster (Fig. til venstre). Det fylder ikke meget i en lomme og kan let anvendes til fuglestudier, hvis man har glemt den tunge kikkert.

Stenopæisk hul eller spalte anvendes ved brille – bestemmelse (1.2). Hvis synet bedres, er prøveglasset næppe optimalt. Måske skal cylinderglasset blot drejes 5-10 grader, så er visus optimalt.

Begyndende cataract har øget blænding, så visus måske er bedre med stenopæisk hul end optimalt brilleglas. (omvendt ved AMD?)

Inuit (eskimoerne) opfandt spaltebrillen (snebrillen) allerede 500 år før Kristi fødsel. Den har en horisontal spalte (3). Jeg har prøvet en vertikal spalte, der giver tilsvarende blændings frit optimalt visus. MEN UHENSIGTSMÆSSIGT! Én fugl kunne jeg studere, men jeg opdagede slet ikke, at 3-4 andre fugle landede, selvfølgelig horisontalt for den første.

Inuitbrillen er velkonstrueret efter generationers erfaringer, udformet lidt forskelligt i forskellige circumpolare regioner (3).

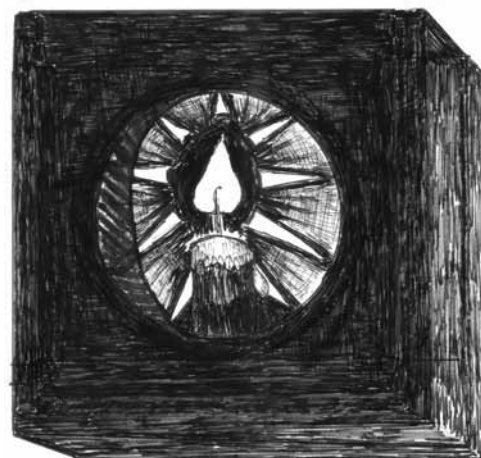
Jeg har forsøgt at tilpasse den stenopæiske spalte til den moderne brille med styrke. Så kan man se skarpt gennem den påklitrede spalte med omgivelserne mindre detaljeret og skifte til almindeligt

syn ved at hæve hovedet en smule (Fig. øverst t.h.) eller anbringe stenopæisk spalte under hattens skygge. Helst en hat med sort skygge, bøjet ned på siderne, så vi får bedst mulig afskærmning (Fig.)

Nederst til højre i figuren ses teknikken for bedst mulig horisontal stenopæisk spalte med én hånd. Spaltens højde kan varieres, så man får bedst muligt detaljeret syn uden dobbeltsyn. Så undgår man apparater.

Konklusionen er måske, at hånden er nærmest – hånden. Men husk, at indsnævre spalten til 2-3 mm.

Referencer: www.ofthalmolog.com ■

Et julestearinlys, set med kikkert-tunnel-synsfelt.